



LITERATURA

## Teresa Pascual, espais de llibertat

Tot i que la Institució Alfons el Magnànim va publicar la poesia reunida de Teresa Pascual, *El temps en ordre*, la seva obra continua creixent en quantitat i qualitat, ho fa ara a través d'un nou volum, concís i preciós, titulat *Tot passa baix* a LaBreu Edicions.



JAUME C.  
PONS ALORDA

A través de les pàgines de l'assaig *El mite de l'etern retorn*, Mircea Eliade explica com els pobles arcaics creien, a través d'un arquetípic inconscient col·lectiu, en un temps circular que anava tornant implacablement al llarg de les eres. Bona part d'aquesta repetició s'originava a partir de centres geogràfics de caràcter mític i simbòlic, on normalment es trobaven les conegudes muntanyes sagrades. Des d'aquests nuclis s'originaven cercles concèntrics de poder, de rituals o de creences. Precisament, alguns cristians primitius tenien el convenciment que al turó Gòlgota als afores de Jerusalem, espai on Jesucrist fou crucificat, era un centre espiritual, ja que allà estava enterrat Adam. Va ser així com la sang del salvador va travessar la terra per anar a raure damunt del crani del primer home, que així obtingué el perdó pel pecat original.

En aquestes consideracions antropològiques, llegendàries i filosòfiques he reflexionat llegint el darrer poemari de Teresa Pascual (*El Grau de Gandia*, 1952), *Tot passa baix*, publicat per LaBreu Edicions. Perquè desafia la concepció prototípica del centre com a àmbit de certitud ("en el centre on l'incert / ha completat l'espai") i perquè és una investigació de "la fissura invisible de les coses" i, alhora, de "la magnitud oculta de les coses": de la força secreta de coses tan petites, i compartides, com un vers. No són els únics contrastos que persegueix l'autora, que fa xocar paraules, conceptes o les parts contràries de l'element dintre del mateix element. Útils són les cites inicials que la poeta tria per emmarcar el pòrtic d'entrada a les pàgines: Deleuze va a la recerca del plec dintre del plec, Tsvetàieva proposa la poesia com a forma de transfiguració (segurament en termes de psicologia i alquímia com ho predicava Carl Gustav Jung: el mot i la consciència talment matèries per arribar a una transformació interior) i Esquirol esmentant la frontissa a través de la qual



pensament i ferida penetren la vida i li donen un sentit. Finalment, Pascual elimina la diferència per arribar a la veritat trobant una idèntica arrel sincrètica: "S'han ajuntat les aigües, / i els intervals del dia / i els de l'obscuritat / ara són els mateixos."

En un món mancat de certes, encara es poden trobar unions d'esperit. La poesia en mans de Teresa Pascual és una investigació sobre l'ésser humà no sempre sistematitzada sota un prisma racional. Si bé la seva formació filosòfica fa que el text esdevingui un espai de pensament, al final també deixa lloc per a la inspiració, l'inconegut o "la pregària", com constata el poema "Ací", que parla de l'harmonia no sempre fàcil d'assumir en qual-sevol trajectòria. En aquest sentit de sentits, la majoria de poemes de *Tot passa baix* presenten idees complexes que són amplificades als poemes posteriors: hi ha distints fils conductors que lliguen les com-



posicions com si fossin un assaig en vers i en marxa. Per exemple, el poema "Forn" acaba parlant del "pes, el pes", que enceta el poema a continuació, "Efectes".

*Tot passa baix* de Teresa Pascual és un intens, bell i mitopoètic volum de versos molt ben interconnectats que apunta els instruments condicionadors que intenten donar comprensió o un cert sotmetiment a la realitat de la vida (línies, amarres, certeses, punts de sutura, formes de confiança...) i reclama un retorn a la llibertat del poema com a fonament que s'allunya dels centres de control. Perquè és en l'esclatxa, en la fissura, en l'enllà on s'uneixen totes les línies o en l'atmosfera subterrània on s'arriba al marge que fuig de les consignes imposades, territori on bastir noves cases comunals amb arbres de morera, plec de memòria i cucs de seda: sangs de salvació escolant-se fins a assolir els cranis dels condemnats per redimir-nos globalment.



## Tot passa baix

TERESA PASCUAL

LaBreu Edicions  
Cornellà de Llobregat, 2022  
72 pàgines

Josep Ballester

Fuster instantani

3i4  
edicions



## FUSTER INSTANTANI

de JOSEP BALLESTER

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a

Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual en  
[www.tresiquatre.cat](http://www.tresiquatre.cat)



3i4